

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันเข้าพรรษา พระจะอธิษฐานพรรษา ถ้าพระอธิษฐานพรรษา เห็นไหม พระอธิษฐานพรรษาเพื่อถือธุดงค์วัตร เพราะเป็นพระป่า พระป่าหมายถึงธุดงค์วัตร ๑๓ ข้อ ตั้งแต่ถือผ้า ๓ ผืน ถือผ้าบังสุกุล บิณฑบาตเป็นวัตร ฉันทาสนะเดียวเป็นวัตร เพราะบังคับไว้ไม่ให้พระฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม พระต้องประหยัดมัธยัสถ์

ความประหยัดมัธยัสถ์ หลวงตาพูดว่า ไม่เคยเห็นใครประหยัดมัธยัสถ์เท่ากับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านมีชื่อเสียง กิตติศัพท์กิตติคุณถึงทั่วประเทศไทย จะต้องการสิ่งใดก็ได้ แต่ท่านใช้สอยของท่านด้วยความประหยัดมัธยัสถ์ ไม่ใช่ของไม่มี ของมี แต่เราประหยัดมัธยัสถ์ของเราประหยัดมัธยัสถ์เพื่อสิ่งใดล่ะ? ฝึกหัดใจ เห็นไหม ใจที่คนมันฝึกหัดได้แล้ว นี่มันประหยัดมัธยัสถ์อย่างนั้น แต่ของเรานี้จะ เราจะเอาแต่ความสะดวกสบายของเรา เราคิดว่าคุณภาพชีวิตๆ สิ่งนั้นมันทำให้ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม การที่ทำให้ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมนั้นเป็นการชำระกิเลสใหม่ การจะชำระกิเลสมันต้องประหยัดมัธยัสถ์

การประหยัดไม่ใช่ขี้เหนียว คนขี้เหนียวมีแล้วไม่ใช่ คนขี้เหนียวมีแล้วใช้ไม่เป็น ดูหลวงตาสี หลวงตาท่านมีบริวาร ๘ ท่านหาเงินให้กับประเทศเป็นหมื่นๆ ล้าน ทองคำเป็น ๑๐ กว่าตัน ทำไมท่านทำได้ล่ะ เป็นของเรา ทองคำเราหามาเป็นของเราใช้ไหม กิตติศัพท์กิตติคุณ เขาจะให้ เป็นตำแหน่งทางสมณศักดิ์ ท่านไม่เอา ท่านไม่เอานะ สิ่งที่ท่านเอา เอานี้ ท่านเอาน้ำใจคนเท่านั้นแหละ เวลาท่านพูด เห็นไหม เหมือนหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง เวลาเขาตั้งให้ เป็นเจ้าอาวาสด้วย แล้วตั้งให้เป็นพระครูด้วย เวลาหลวงปู่มั่นท่านจะเข้าป่านะ “พระครูอยู่นี่นะ เราท่านมัน จะเข้าป่า” ท่านไม่สนใจเลย แม้แต่ตำแหน่งเจ้าอาวาสก็ทิ้งไว้นั้น

เวลาไปธุดงค์อยู่แถวอุบลราชธานี เขาจะตั้งให้ เป็นเจ้าคณะจังหวัด ท่านก็หนี พอหนีขึ้นไปหนีขึ้นไปถึงเชียงใหม่ เจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านให้เป็นอุปัชฌาย์ แล้วท่านให้เป็นเจ้าอาวาส ให้เป็นพระครูด้วย พัดยศเอาไว้ในโบสถ์นั่นนะ แล้วท่านก็หนีไป หลวงตาท่านก็เหมือนอย่างนั้น เขาให้

ยศถาบรรดาศักดิ์มาก่อนหน้านั้นเยอะมาก ท่านเอาไปกิน กิน บอกว่า “ยศถาบรรดาศักดิ์ นี่สมณศักดิ์ฯ ให้พระที่เขาทำงาน เขาจะได้มีกำลังใจทำงานเพื่อศาสนา อย่างของผม...” ท่านพูดเอง ท่านเล่าให้พระฟัง “อย่างของผมเอง จิตใจของผมให้ศาสนาหมดแล้ว จะได้ตำแหน่งหน้าที่หรือไม่ได้ตำแหน่งหน้าที่ ผมก็ทำทั้งชีวิตของผมอยู่แล้ว” ท่านพูดของท่าน เห็นไหม

สิ่งที่เป็นตำแหน่ง เป็นสมณศักดิ์ ควรให้คนที่เขาทำประโยชน์ เพื่อให้เขามีกำลังใจของเขา แต่กำลังใจของเรามันมีพร้อมอยู่แล้ว กำลังใจของเรามันมีพร้อมอยู่แล้ว ท่านไม่สนใจสิ่งนั้นเลย ท่านไม่สนใจสิ่งนั้นเลย นี่ประหัยคัมภีร์สัจธรรมเพื่อสิ่งใด

แต่คนถ้ามั่นห่อหิม มันออกไปทั้งนั้นนะ แล้วก็บอกพระธุดงค์ฯ ธุดงค์มันมาจากไหนล่ะ ธุดงค์ก็ธุดงค์วัดนี้ไง ธุดงค์คือข้อวัตร กฎหมาย กฎหมายบังคับให้คนเป็นคนดี ถ้าเป็นคนดีแล้ว กฎหมายต้องไปบังคับใหม่ กฎหมายไม่บังคับคนดี กฎหมายต้องบังคับคนผิด คนที่ทำผิด กฎหมายนั้นบังคับ บังคับคนให้อยู่ในร่องในรอย ให้สังกรรมเย็นเป็นสุข เห็นไหม ธุดงค์วัดฯ ถ้าคนสิ้นกิเลสแล้ว ธุดงค์วัดก็คือธุดงค์วัด แต่ถ้ายังมีกิเลสอยู่ ธุดงค์วัดเป็นกรอบ เป็นกรอบ เห็นไหม

ธุดงค์วัดถือผ้า ๓ ผืน แล้วผ้า ๓ ผืน ฝนตกแดดออกขึ้นมา เราก็อยากจะมีหลายๆ ผืน ถ้าหลายๆ ผืนเอาไว้ เวลาเอาไว้แล้วก็ไม่ได้รักษา ปล่อยให้เหี่ยวแห้งอยู่อย่างนั้นแหละ ไม่ได้ตาก ไม่ได้เย็บ ไม่ได้ดูแลรักษามัน แต่ถ้าผ้า ๓ ผืน เราต้องใช้ เราต้องคอยตลอดเวลานี้ถือผ้า ๓ ผืน

แต่ถ้าไม่ถือธุดงค์ เขาก็มีได้ เขามีบริวารโกล คือมีผ้า บริวารโกล นี่สิ่งนั้นเอามา ท่านก็อนุญาต เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ คนบวชมาในศาสนา มีตั้งแต่คนเข้มแข็ง คนอ่อนแอ คนหลบภัยอะไรเข้ามา มันร้อยแปดพันเก้า เพราะศาสนาเป็นที่พึ่งอาศัย ศาสนาเป็นที่พึ่งอาศัยของคน แต่ศาสนาเป็นที่พึ่งอาศัยของคนแล้ว ถ้าจิตใจของคนประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ตัวเองจะเป็นศาสนา ตัวเองเป็นธรรมฯ

พอเป็นธรรมนะ คุณิ เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” เขามีใจของเขา เขามีคุณธรรมในใจของเขา เขาจะเป็นอื่นไปไม่ได้เลย เพราะใจเขาเป็นธรรม แต่ใจของเรามันมีกิเลสอยู่นี่ เห็นไหม เราศึกษาธรรมฯ ศึกษาธรรมแต่พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ สิ่งที่เป็นรัตนตรัยเป็นที่พึ่งของเรา แต่เราไม่เป็นจริงขึ้นมาไง ถ้าเป็นจริงขึ้นมา นี่มีสังกรรมเกิดขึ้นมาจากใจ

เราถือชุดงค์กัน วันนี้วันเข้าพรรษา เคี้ยววันนี้พระเจ้าอธิฐานพรรษากัน อธิฐานพรรษากันแล้วเขาจะตั้งกติกาว่าตัวเองจะอย่างไร จะเข้มข้นกับตัวเองอย่างไร นี่ทั้งชีวิตเวลาออกพรรษาแล้ว เราก็ชุดงค์ของเราไป ไปหาประสบการณ์ของชีวิต ไปหาประสบการณ์ของใจ ชุดงค์ไปที่ไหนก็ชุดงค์ไปเพื่อหาหัวใจของตัวเอง ไปอยู่ที่ไหนก็หาใจ ไปอาศัยสภาวะแวดล้อมแบบนั้น เพื่อให้จิตใจมันไม่เห่อเหิมจนเกินไป ไปเห็นสภาพบ้านเรือนของเขา มันก็ทุกข์ก็ยาก

นี่ศิรัจฉานวิชา ศิรัจฉานวิชา ไปที่ไหนกลับมา พระก็มาคุยกันบ้านนั้นเป็นอย่างนั้น ที่คืนที่ทำมาหากินเป็นอย่างนั้น แต่ไปนี่ไปอาศัยเขา อาศัยเขา อาศัยเขาเพื่อจะค้นหาใจของตัวเอง อาศัยที่มันแปลกใหม่ ไม่ให้มันนอนใจ ถ้าที่ไหนมันนอนใจ มันภาวนาแล้วมันไม่ก้าวหน้า ที่ไหนที่มันแปลกใหม่ ไปอยู่ที่ป่าช้า ไปอยู่ที่แรงๆ นี้นอนก็ไม่ได้ ถ้านอน เขาดึงขาลากขาเลย เพื่ออะไรล่ะ? ก็เพื่อให้ปฏิบัติใช่ไหม

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักกัฯ ขึ้นไป เทวดา อินทร์ พรหมส่งข่าวต่อๆ ขึ้นไป เขาหวังฟัง หวังอาศัย ฉะนั้น เขาเห็นพระมา เห็นผู้ปฏิบัติมา นี่สิ่งที่เป็นจิตวิญญูณ เขาก็อยากจะได้ที่พึ่งอาศัย ถ้าพระที่มาปฏิบัติดีงามขึ้นมา เขาก็อนุโมทนากับพระองค์นั้น ถ้าพระองค์นั้นมา เพราะธรรมวินัย นี้ภักทรกับ พระพุทธเจ้า ๕ องค์ สิ่งที่เป็นธรรมวินัย สิ่งที่เกิดมา เขาศึกษามาจากพระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ ก็ยะเยะไป นี่กาลเวลาของคน เพราะอายุขัยของคนมันไม่เหมือนกัน ยิ่งภพชาติต่างๆ มันก็ไม่เหมือนกัน เพราะอายุขัย ๑๐๐ ปีของเรา เท่ากับเทวดาวันเดียว แล้วอายุขัยเขาจะยาวกว่าเราเท่าไรใช่ไหม นี่ผลของวิญญูณใด ผลของวิญญูณเวียนตายเวียนเกิดขึ้นมา

ฉะนั้น สิ่งที่ชุดงค์ควัดเพื่อขัดเกลากิเลสๆ อาหารนะ เวลาเรดักใส่ปาก อาหารนี้รสชาติดี มากเลย อาหาร เวลามันหกลใส่เสื้อผ้าเรา ทำไมมันสกปรกล่ะ ทำไมเราไม่พอใจล่ะ อาหาร ถ้าเราใส่ปากเรา อาหารมีรสชาติ อาหารนี้อร่อย อาหารหกรวดตัวเราเอง มันสกปรก ต้องล้างทิ้งเลย นี่มันมีคุณและมีโทษในตัวมันเอง ถ้ามีคุณมีโทษในตัวมันเอง นี่โยมตั้งใจมา มาใส่บาตร นี่สร้างบุญสร้างกุศล ถ้าสร้างบุญ พระจิตใจที่เป็นสาธารณะ สิ่งนั้นได้มา พระก็เหมือนโยม พระก็มาจากโยม พระก็มีปากมีท้องเหมือนกัน โยมก็มีปากมีท้องเหมือนกัน ของนี้ละ ของนี้ จิตใจของโยมที่มีจิตใจที่เป็นธรรมเสียสละมา เสียสละมาแล้วเป็นสาธารณะ สิ่งที่ว่าไว้เป็นกองกลาง กองกลางเราก็อยู่กินด้วยกัน

เวลาของนี้เป็นของของสงฆ์ เขาต้องทำอุปโลกน์ ทำอุปโลกน์ตั้งแต่เถระลงมา ของนี้ได้มาเป็นของสงฆ์ ของสงฆ์ตั้งแต่ เถรสุต ตั้งแต่พระขึ้นมา ตั้งแต่สามเณร ตั้งแต่คฤหัสถ์ นี่เราแบ่งปันกัน แบ่งปันกันด้วยความถูกต้องดีงาม ถ้าแบ่งปันถูกต้องดีงาม สังคมของเราจะเป็นสุข นี่เป็นสัพปาเย สัพปาเยคือสังคมร่มเย็นเป็นสุข ต่างคนต่างกินข้าว พระฉันแล้วก็กลับกุฏิไป ไปภาวนา

นี่บุญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ ภิกษุบิณฑบาตมา ฉันอาหารของเขาแล้ว เข้าสู่โคนไม้ นั่งตั้งแต่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสนัญญาตนะ วิญญาณัญญาตนะ เข้าฌานสมาบัติ ถ้าเข้าฌานสมาบัติ เข้าฌานแล้ว ถ้าเกิดเขาใช้ปัญญาของเขา บุญกุศลเขาเกิดตรงนั้นไง ฉันอาหารของเขาแล้ว เสร็จแล้วเรากลับไปสู่โคนไม้ แต่นี่เราพระชุกังค์ ไซ้ใหม่ เรากลับไปแล้วเราไปสู่เรือนว่างของเรา แล้วเราทำความสงบของใจเข้ามา งานมันเกิดตรงนั้นไง

งานจากภายนอก เรามีบุญกุศลกัน เราพยายามสร้างบุญกุศลของเรา นี่เป็นกุศล พูดถึงถ้าทางการศึกษา เราให้ชีวิตนะ คนเราขาดอาหารก็ตาย นี่พระภิกษาจาร บิณฑบาตด้วยปลีแข่ง ให้อาหารก็ให้ชีวิต ให้ชีวิตไว้ทำไม ให้ชีวิตไว้คั่นคว่ำ คั่นคว่ำเรื่องอะไร? คั่นคว่ำเรื่องสังขารม เวล่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ที่ไหน? ตรัสรู้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษาธรรมๆ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นปริยัติ ปริยัติคือทางวิชาการ ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงขึ้นมา

เวลาเรตัดกบาตร ชุดงค์ๆ ชุดงค์ทำไม

ชุดงค์เขาต้องการให้มันน้อยสันโดษ

ทำไมชุดงค์แล้วมันวุ่นวายไปหมดเลย ทำไมมีปัญหาไปเลย

มันเริ่มต้นคนยังทำไมเป็นไง พอคนมีความชำนาญขึ้น ชุดงค์ขึ้นมาที่ชุดงค์เฉพาะบาตร เรานะ สิ่งที่มีมันมีมากมา มากมาเพราะว่ากลิ่นของศีลกลิ่นของธรรม คนเขาแสวงหา เขาก็แสวงหาของเขา นี่เป็นสิทธิของเขา สิทธิของพระ พระทำตัวเร่ร่อน ทำตัวไม่ดีงาม เขาก็ไม่เลื่อมใสศรัทธา พระองค์นั้นก็ต้องพยายามปากกัดตีนถีบของพระองค์นั้นไป ถ้าพระองค์ไหนเขาทำขึ้นมา ในเมื่อกลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันมีของเขา เขาก็แสวงหาของเขา สิทธิของเขา แต่เรา เราต้องทำดีของเรา เราทำดีของเราเพื่อหลักชัยของเราไง

ถ้ามันมีหลักมีชัย เห็นไหม คุณิ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประหยัดมัธยัสต์ของท่าน ท่านประหยัดทำไมนะ? ท่านประหยัดจนเป็นนิสัย มันเป็นธรรมดาของท่าน เป็นธรรมดาท่านไม่ ฟุ้งเพื่อห่อหุ้ม เห็นไหม หนึ่งตัวอย่างดีกว่าร้อยคำสั่ง ท่านทำของท่านทั้งชีวิตของท่านเพื่อเป็น ประโยชน์กับเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลานอน นอนสี่ไสยาสน์ องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยนอนหงายเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาพักผ่อน นอนสี่ ไสยาสน์นะ นี่มันกิริยาของราชสีห์ ครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าท่านมีคุณธรรมในหัวใจของท่าน ชีวิต เป็นแบบอย่างกับเรา นี่ท่านประหยัดมัธยัสต์เป็นความธรรมดาของท่าน แต่เราเห็นกันแล้วเราก็ อยากรจะอุปฐาก เราเห็นแล้วเราก็อยากรจะให้ท่านมีความสุขของท่าน

หลวงตาท่านบอกว่า ถ้าพูดถึงทางโลก นี่เป็นทางโลก เหมือนเศษคน เศษคนคือคนไม่มี อะไรทัดเทียมโลกเลยไง ถ้าพูดถึงทางโลก เหมือนเศษคน แต่ถ้าพูดถึงทางธรรม นี่แหละเอกบุรุษ นี่บุรุษอาชาไนย บุรุษอาชาไนย เห็นไหม สัตว์อาชาไนยมันกินหญ้า กินแต่ยอดหญ้า มันกินน้ำ มัน กินแต่ต้นน้ำ มันไม่กินปลายน้ำ นี่บุรุษอาชาไนย ของที่จะหามา มันไปหามาจากไหน ถ้ามันหามา จากใจนะ ศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดจากไหน ใครจะเอาศีล สมาธิมาทำบุญกุศลกับเรา ศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดจากใจเท่านั้น

เห็นไหม บุรุษอาชาไนย นี่ได้ธรรม รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง ถ้ามันได้รสของธรรม อันนั้นแล้ว มันจะหวนไหว้คลอนแคลนไปกับใคร สิ่งที่มีหวนไหว้คลอนแคลนไปกับใคร เพราะเสมอกันไง โยมเขาใช้กันอย่างนี้ หน้าที่กับฆราวาสเขาอยู่กันอย่างนี้ เราเป็นพระ เราจะอยู่ แบบเขาหรือ เราเป็นพระ เราก็จะอยู่แบบเขาใช่ไหม ถ้าเราเป็นพระ เราจะอยู่เหนือเขา อยู่เหนือเขา เหนืออย่างไรล่ะ

ถ้าเหนืออย่างไร คุณิ เวลาประหยัด ถ้าเศษคน เศษคนในสายตาของโลก แต่ในสายตาของ ธรรม สายตาของธรรม นั่นล่ะอาชาไนย อาชาไนยเพราะไม่หวนไหว้ไง อาชาไนยเพราะไม่คลอน แคลนไง โลกเขาจะมีมากมายขนาดไหน มันจะมาล่ออย่างไรก็ไม่ไปตามเขาไง โลกธรรม ๘ มี ลากเลื่อนลาก มียศเลื่อนยศไง ไม่ตื่นตื่นไปกับเขา ไม่ตื่นตื่นไปกับเขามันเกิดขึ้นมาจากอะไรล่ะ เกิดขึ้นมาจากสติปัญญาที่เกิดแก้ไขขึ้นมาในใจของตัว แล้วเราก็มารู้จักหัดอยู่นี่ไง

ถ้าเรารู้จักหัดอยู่นี้แล้ว คุณิ เราแสวงหากันเรื่องลากสักการะ เรื่องสรรเสริญนิทาน เรื่องทาง โลก เพื่อหาสมบัติของเรา แต่เวลาจิตใจเราปฏิบัติแล้ว ถ้าเรารู้จักหัดขึ้นมาในหัวใจของเราแล้ว เรา

มีความสุขของเรา ถ้ามันไม่มีความสุขจริง มันจะละเรื่องโลกมาได้อย่างไร เพราะมันไม่มีความสุขจริง เห็นไหม หน้าไหว้หลังหลอก เอากิเลสบังหน้าไว้แล้วแสดงธรรม เวลาแสดงออกมามันก็แสดงออกมานั้นแหละ เวลาครูบาอาจารย์ของเรา บั่นถือสีหนาทๆ

คูสิ เขามีฤทธิ์มีเดชกัน อย่างนั้นมันเป็นเรื่องไสยศาสตร์ เป็นฉานโลกีย์ แต่ถ้าเป็นธรรมละ บั่นถือสีหนาทมันมาจากไหน ถ้าไม่มีธรรม มันแสดงธรรมออกมาไม่ได้หรอก แสดงธรรมออกมา ถ้าเป็นสัญญา สัญญาจำไว้ จำไว้เดี๋ยวพูดไม่ก็ทีมันก็จบ

นี่เวลาหลวงตาท่านพูด เห็นไหม ใจของท่านเป็นน้ำอมตธรรม ตักไม่มีวันหมด ให้ตักไปเถอะ ตักอย่างไรก็ไม่หมด ถ้ามันเป็นธรรมจริงนะ ตักอย่างไรก็ไม่หมด ถ้าเป็นธรรมจริง มันแสดงเมื่อไหร่ก็ได้ พูดเมื่อไหร่ก็ได้ สดๆ ร้อนๆ มันมีคุณธรรมในใจ ออกมามันมีคุณธรรม มันมีรสของธรรม แต่ออกมานี้ออกมาด้วยความจำ มันไม่มีรสชาติหรอก ไม่มีรสชาติ ถ้ามีรสชาติ นี่พูดถึงอย่างนั้นมันถึงเอากิเลสบังหน้าไว้

แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ ความจริงเราไม่มีหน้าจากหลังจาก ถ้าเป็นหน้าจากหลังจากนะ สีลจะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน คนอยู่ด้วยกันนั้นนะ สีลนะ มันปกปิดไม่ได้หรอก ธรรมะจะรู้ได้ต่อเมื่อเวลาพูดออกมา ใครพูดออกมามีหลักมีเกณฑ์ ใครพูดออกมา เขามีปัญญา ไม่ใช่พูดออกไปเซ่อๆ ซ่าๆ พูดออกไป พูดออกไปอย่างนั้น นั้นแหละแสดงว่าในใจของเขาไม่มีอะไรเลย

แต่ถ้าพูดออกมานะ มีหลักมีเกณฑ์ มีน้ำหนัก มันพูดแล้วพูดไม่ออกนะ พูดไม่ออก เวลาพวกเราไปหาครูบาอาจารย์ เห็นไหม เวลาถามธรรมะ ท่านตอบคำเดียว ไม่เยิ่นเย้อหรือ ไอ้ที่น้ำท่วมทุ่งนั้นนะมันไม่ใช่ น้ำท่วมทุ่ง พูดอยู่นั้นนะ เราฟังแล้วไม่ลงใจเลย แต่ถ้าครูบาอาจารย์นั้นะ เวลาตอบปัญหาที่เดียวเท่านั้นแหละจบ จบเลย เพราะคนรู้แล้ว คนรู้แล้วกับคนไม่รู้ คนรู้แล้วมันก็ต้องรู้อีกนั่น นี่สิ่งนี้มันเกิดมาจากไหนละ

นี่พระธรรมๆ คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราปากกัดตีนถีบกินจะหาสิ่งนั้นนะ...ใช่ สมบัติพิสดาน ใครๆ ก็อยากได้ ในเมื่ออยากได้มา อยากได้มาเพื่อดำรงชีวิต แต่สิ่งนั้นเราหาได้เราก็หามา แต่อย่าให้มันมีค่ามากกว่าน้ำใจเรา อย่าให้มันมีค่าจนเราทุกข์เรายากใจ ถ้าเราหาได้ มันก็เป็นบุญกุศล ก็สมควร นี่เขาเรียกว่าบุญ เวลาบุญมันให้ผลมามันก็เป็นแบบนั้น แต่ถ้าเราหาของเราเต็มที่แล้วมันได้มาแค่นี้ ก็บุญเราสร้างมาแค่นี้ มันก็ไม่บิบบิ้นใจเราไป ไม่ให้กิเลสมันบิบบิ้นหัวใจให้มันเจ็บซ้ำใจ เราต้องฉลาดกับเราไป

หน้าที่การงานก็ทำ ถ้ามีบุญกุศล เราทำแล้ว โอกาสจังหวะมันลงตัวพอดี แต่ถ้าไม่มีบุญกุศลนะ มันผิดๆ พลาดๆ มันตกๆ หล่นๆ ไปอย่างนั้นแหละ เราก็สร้างบุญของเราไป เราทำดีของเราไป ไม่ให้อดอย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ให้อดอย ไม่ให้เกียจคร้าน ไม่ให้เป็นคนจับจด ไม่ให้เป็นคนมั่งง่าย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้คนฉลาด สอนให้คนมีความหมั่นเพียร สอนให้คนขยันหมั่นเพียร ขยันของเราไป ขยันแล้วมันจะไม่ประสบความสำเร็จอย่างไร เราก็ขยันของเรา ฝึกหัดใจของเราไว้

บารมี ๑๐ ทศ เห็นไหม ทานบารมี ศีลบารมี อธิษฐานบารมี ฯลฯ เราพยายามสร้างของเรา เพื่อให้มันเป็นประโยชน์กับเรา ไม่ใช่ว่า ธรรมะให้ปล่อยวาง ปล่อยวางแล้วทำอะไร

คำว่า “ปล่อยวาง” คือเป็นเศรษฐกิจแล้วปล่อยวางทิฐิมานะ เงินมันก็เป็นเงินของเราอยู่นั้นแหละ ไม่ใช่เป็นเศรษฐกิจแล้วให้เงินนั้นเหยียบย่ำหัวใจ เป็นจี๊ข้าของมัน เก็บกวาดดูแล นอนก็ไม่ใช่สุข สะดุ้งตลอด กลัวเงินมันจะขาดตกบกพร่องไป แต่ถ้าเป็นเศรษฐกิจ แล้วเงินก็เป็นเงิน เราก็เป็นเรา เงินทองนั้นเราก็ใช้ประโยชน์กับใจดวงนั้น ถ้าใจที่เป็นธรรม เงินทองจะเป็นประโยชน์กับคนนั้น ทำประโยชน์สาธารณะ ทำประโยชน์ต่างๆ นั้นบุญทั้งนั้น บุญทั้งนั้น เพราะเขาได้ใช้สอยสิ่งที่เราแสวงหามา เขาใช้มากเท่าไร เรายิ่งได้บุญเท่านั้น บารมีมันจะเกิดมากเท่านั้น เราจะรู้ไม่รู้ มันเป็นที่พิศ เตียวพอไปแล้วมันจะรู้ของมัน เห็นไหม

ถ้าจิตใจเป็นธรรม มันไม่มีบีบคั้นหัวใจใจ ไม่ใช่ว่าต่างๆ ทิ้งให้หมดเลย ไม่เอาอะไรเลย

ไม่เอากิเลส ไม่เอาสิ่งที่บีบคั้นหัวใจ แต่มีความเพียร เพียรรักษา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านทำของท่าน คูสิ ลูกศิษย์ลูกหาท่านมหาศาล เวลาเขาถวายทานๆ ท่านแจกจ่ายให้ลูกศิษย์ลูกหาของท่าน

หลวงตาท่านเล่าให้ฟังนะ สมัยนั้นมันเป็นสมัยสงครามโลก ฝ้านี้หาไม่ได้เลย เวลาเขามาถวายผ้าอาบน้ำฝน หลวงปู่มั่นท่านให้แจกหมดๆ หลวงตาท่านถือไว้เฉพาะของหลวงปู่มั่น ผืนสองผืน เวลาท่านเข้าไปในห้องที่กั้นไว้ ท่านบอกว่า “นี่ของใคร”

หลวงตาบอกว่าเอาไว้เฉพาะของหลวงปู่มั่น

ท่านบอก “เอาออกไป ให้พระก่อนๆ”

หลวงตากี้ถามว่า “แล้วให้พระก่อนๆ แล้วหลวงปู่มันไม่ใช่พระหรือ”

ท่านบอกว่า “เราเป็นหัวหน้า ให้ลูกศิษย์ก่อน ถ้ามันมีอำนาจวาสนา เดียวมันได้เอง”

สุดท้ายแล้วนะ โยมก็เอาผ้ามาให้ สมัยนั้นผ้าซื้อหน้าร้านไม่ได้ ต้องซื้อหลังร้าน ไม่มีผ้าเลย สมัยสงครามนะ นี่จิตใจของครูบาอาจารย์ของเรา ท่านให้ดูแลก่อน ดูแลพระเล็กพระน้อยก่อน เพราะพระเล็กพระน้อยมันไม่มีใครดูแล สำหรับหัวหน้า เอาเมื่อไหร่ก็ได้

เวลาหลวงตาท่านรับของท่าน ท่านลือกเอาไว้ให้หลวงปู่มัน หลวงปู่มันบอก “นี่ของใคร”

“ของเฉพาะส่วนของหลวงปู่มัน”

หลวงปู่มันบอก “เอาไปให้พระ เอาไปให้พระ เพราะพระเล็กพระน้อยมันไม่มีใครสนใจ ไม่มีใครดูแล”

“แล้วตัวท่านล่ะ”

“ถ้ามันมีบุญมีกรรมเดียวมันได้เอง ถ้ามันมีบุญมีกรรมเดียวมันได้เอง”

นี่ท่านมีของท่านมหาศาลนะ แล้วท่านยังเจือจาน เจือจานคนอื่น ไม่ใช่ว่าท่านไม่มี...มี! มี! แต่หัวใจเป็นธรรมๆ มันไม่สะสม ไม่เก็บไว้เป็นประโยชน์กับตน มันเป็นประโยชน์สาธารณะ นี่ถ้าใจเป็นธรรม

ถ้าเราศึกษาฝึกหัดธรรม แล้วเราก็ทำหน้าที่การงานของเราไป ไม่ใช่ศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรมแล้วนั่งก่อกิเลส นี่ก็กิเลส กิเลสก็คือกิเลสในใจของเรา ใจสิ่งที่ทำ หน้าที่การงานมันเป็นมรรค เป็นมรรคเป็นผล เป็นคุณงามความดี คนเราจะดี ดีเพราะหน้าที่การงาน ถ้าทำงานขึ้นมา มันทำขึ้นมาแล้วเป็นประโยชน์ ประโยชน์กับเราด้วย แล้วยังเป็นประโยชน์กับชุมชนนั้นด้วย ประโยชน์ต่างๆ ด้วย มันสร้างสมของมันไป นี่งานของโลก

แล้วถ้ามันเข้าใจสิ่งนั้น ทำบ่อยครั้งๆ มันก็ชินชา ชินแล้วมันก็ไม่เห็นมีความสุขเลย ก็กลับมาทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมา เห็นไหม ฝึกหัดใช้ปัญญา อ้อ! ภาวนามยปัญญา เป็นอย่างนี้ ปัญญาที่เราศึกษามาเป็นโลกียปัญญา ปัญญาของกิเลสพาใช้ กิเลสแต่เป็นกิเลสที่ดี กิเลสที่ดีคือบุญกุศลไง มันก็ข้ามทั้งบุญและบาป

สิ่งใดทำถึงที่สุดแล้ว เวลาภาวนามยปัญญาเกิดเข้ามา มันเข้ามาชำระล้างกิเลส มันจะเกิด
ทรัพย์ภายใน ทรัพย์ภายในคืออริยทรัพย์ อกุปปธรรม สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะที่เป็นอนัตตา
สิ่งนี้เป็นเหตุ เป็นเหตุเป็นผลในพุทธศาสนา แต่พอสิ้นสุดของอนัตตา มันเป็นอกุปปธรรม มัน
ไม่ใช่อตฺตา ไม่ใช่อนตฺตา มันเป็นความจริงของมัน มันเป็นอกุปปธรรมที่คงที่ของมัน นั่นแหละ
อริยทรัพย์อย่างนั้นนะ แจกใครก็ไม่ได้ ใครจะมาแย่งชิงก็ไม่ได้ มันเป็นความจริงของมัน เห็นไหม
สันติภูมิจึงอยู่ในใจของเรา สิ่งนี้เราแสวงหากัน

วันเข้าพรรษา เราจะทำกัน พระเราพยายามมุ่งมานะทำกัน ฉะนั้น ทำกัน นี้ธุดงค์วัตรนี้เป็น
วิธีการวิธีการหนึ่ง เพราะมันขัดเกลากิเลส ฉะนั้น ถือธุดงค์ไป ถือธุดงค์เพื่อให้มันน้อยสั้นโดย
ไม่ให้ได้ตั้งใจของมัน เพื่อเริ่มต้นจากมัน นี่เป็นอุบายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าส่งมา
ให้พวกเรา แล้วถ้าเราเอามาใช้ประโยชน์ เอามาใช้ประโยชน์ ฝึกหัดใจของเราเพื่อประโยชน์กับเรา
มันจะเป็นประโยชน์กับเรา ธรรมและวินัยจากภายนอก เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็น
ความจริงในหัวใจของเรา เพื่อประโยชน์กับใจดวงนั้น เอวัง